

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Το σχολείο στον χρόνο...»

Συγγραφή: ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΚΡΗΣ

Εφαρμογή: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι .Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Το σχολείο στον χρόνο...

Εφαρμογή σεναρίου

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

Δημιουργία σεναρίου

Ελευθέριος Βεκρής

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Βαρβάκειο Π.-Π. Γυμνάσιο

Χρονολογία

Από 24-11-2014 έως 19-12-2014|

Διδακτική/θεματική ενότητα

2^η ενότητα: Επικοινωνία στο σχολείο

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

9 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας

II. Εικονικός χώρος: wiki του τμήματος

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η εργασία των μαθητών/τριών διευκολύνεται, αν ο/η εκπαιδευτικός καθώς και το τμήμα έχουν ήδη εξοικειωθεί με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Αν το σενάριο εφαρμοστεί σε τμήμα του οποίου τα μέλη δεν είναι επαρκώς εξοικειωμένα με αυτή τη μέθοδο (όπως συνέβη στην εν λόγω εφαρμογή) προτείνεται σε πρώτη φάση να αξιοποιούνται οι δυνάδες των θρανίων και στη συνέχεια οι τετράδες των γειτονικών θρανίων.

Επειδή το άρθρο στο οποίο εστιάζει το σενάριο είναι κείμενο επιχειρηματολογίας, ενδείκνυται να έχει ήδη ολοκληρωθεί η μελέτη των χαρακτηριστικών της αφήγησης και της περιγραφής στις δύο πρώτες ενότητες, οι οποίες, παρεμπιπτόντως, προσφέρονται για δραστηριότητες σχετικές με τη θεματική των δύο πρώτων ενοτήτων, που μπορούν να κινήσουν το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών (π.χ. αφήγηση συμβάντων από τη σχολική ζωή, δημιουργία ενός «οδηγού» που θα παρουσιάζει το νέο τους σχολείο στα πρωτάκια της επόμενης χρονιάς...).

Επίσης, λόγω του αρκετά απαιτητικού λεξιλογίου και της εν γένει δυσκολίας του συγκεκριμένου κειμένου, το σενάριο θα πρέπει να εφαρμοστεί στην Α΄ τάξη με ευκολότερο κείμενο σε περίπτωση που το γλωσσικό επίπεδο του τμήματος δεν είναι επαρκές. Αν βέβαια εφαρμοστεί στη Β΄ τάξη (στην 4^η ενότητα), τότε αναμένεται να θεωρηθεί πιο βατό από τους μαθητές/τριες.

Ειδικά για το φύλλο εργασίας 2 προϋποτίθεται ότι το τμήμα έχει διδαχθεί το μέρος Γ της 2^{ης} ενότητας, που αναφέρεται στην παράγραφο. Γι' αυτό είναι προτιμότερο το σενάριο να εφαρμοστεί στο τέλος της 2^{ης} ενότητας, ως προέκταση του κεντρικού θέματός της.

Όσον αφορά την τελική φάση της διαδικτυακής συνεργασίας για την παραγωγή λόγου προϋποτίθεται η ύπαρξη ή η δημιουργία ενός wiki τμήματος, αφού όμως έχει ήδη διερευνηθεί αν καλύπτεται η βασική υλική προϋπόθεση οι μαθητές/τριες του τμήματος να έχουν στο σπίτι υπολογιστή και σύνδεση με το διαδίκτυο. Σε περίπτωση που αυτή η προϋπόθεση δεν καλύπτεται, πρέπει να βρεθούν τρόποι, ώστε να μην αποκλείεται κανένα παιδί από τη διαδικασία. Προφανώς, απαιτείται και η επαρκής εξοικείωση με την πλατφόρμα wiki καταρχάς του/της εκπαιδευτικού και κατά δεύτερον των μαθητών/τριών. Αν είναι πρώτη φορά που αξιοποιείται η πλατφόρμα από το τμήμα, θα πρέπει να προηγηθεί μία διδακτική ώρα παρουσίασης του τρόπου πλοήγησης στην πλατφόρμα και να δοθούν «οδηγίες χρήσης».

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελευθέριος Βεκρής, Το σχολείο στον χρόνο..., Νεοελληνική γλώσσα Β΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

–

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βασικοί στόχοι του σεναρίου ήταν οι μαθητές/τριες αφενός να εξοικειωθούν με κάποιες τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιούν για να «ξεκλειδώνουν» κείμενα που τους δυσκολεύουν στην κατανόηση, αφετέρου να ασκηθούν στην κριτική στάση απέναντι στα κείμενα με τα οποία έρχονται σε επαφή. Εκκινώντας από ένα αυτοβιογραφικό κείμενο του Ν. Καζαντζάκη που είχε προσεγγισθεί στο πλαίσιο της Λογοτεχνίας («Νέα παιδαγωγική») αναζητήθηκαν στοιχεία του σημερινού σχολείου που είναι διαφορετικά από το σχολείο της εποχής του Καζαντζάκη και μεταξύ άλλων

έγινε λόγος και για τις ΤΠΕ. Τότε τους δόθηκαν κάποιες λέξεις και φράσεις και τους ζητήθηκε να προετοιμάσουν ατομικά ένα άρθρο με τίτλο «Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση». Σε επόμενη φάση αντάλλαξαν απόψεις εντός της ομάδας για το περιεχόμενο ενός άρθρου με τον εν λόγω τίτλο και ακολούθησε μια σύγκριση: οι μαθητές/τριες ανέγνωσαν ένα άρθρο του *Βήματος* που έφερε τον ίδιο τίτλο και συνέκριναν το περιεχόμενο που είχαν σκεφτεί με το περιεχόμενο ενός πραγματικού άρθρου. Στη συνέχεια ασκήθηκαν στην ενεργή προσέγγιση κειμένων που παρουσιάζουν δυσκολία στην κατανόηση. Τέλος, έθεσαν υπό αμφισβήτηση τις διαπιστώσεις και τις απόψεις που υποστήριζε το άρθρο και συνέταξαν ένα κείμενο όπου κατέθεσαν την κριτική τους. Αυτό το κείμενο αναρτήθηκε σε σχετική σελίδα του wiki, έλαβε αναλυτική ανατροφοδότηση από την εκπαιδευτικό και βελτιώθηκε μετά από διαδικτυακή συνεργασία των ομάδων.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο στηρίχθηκε στις θεωρίες του εκπαιδευτικού κονστρουκτιβισμού και της κοινωνικής μάθησης καθώς και στην Παιδαγωγική του Κριτικού Γραμματισμού και των Πολυγραμματισμών, περιλαμβάνοντας τις τέσσερις διαδοχικές φάσεις που προτείνονται από το New London Group (situated practice, overt instruction, critical framing, transforming practice).

Καταρχάς, αξιοποίησε τα βιώματα των μαθητών/τριών και τους διαθέσιμους πόρους γραμματισμού των μαθητών (situated practice: τοποθετημένη πρακτική) όχι μόνο για να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον, εντάσσοντας στη διδασκαλία τις ποικίλες κοινωνικοπολιτισμικές πραγματικότητες των μαθητών/τριών αλλά και για να διευκολύνει την προσέγγιση και τη βαθύτερη κατανόηση του νέου κειμένου με το οποίο έρχονται σε επαφή. Στη συνέχεια στήθηκε μια σκαλωσιά (scaffolding) για να καθοδηγήσει τους/τις μαθητές/τριες που εργάζονται συνεργατικά στα βήματα μιας

τεχνικής με την οποία μπορούν να αντιμετωπίζουν ένα κείμενο δύσκολο στην κατανόηση και ύστερα το τμήμα επανήλθε στο σχήμα της ολομέλειας, για να προχωρήσει στην εμβάθυνση επί της τεχνικής (overt instruction: ανοικτή διδασκαλία). Ακολούθησε η εργασία σε ομάδες με στόχο τη διερεύνηση της σχέσης του κειμένου με τα κοινωνικά συμφραζόμενα, προάγοντας τη βαθύτερη, μη επιφανειακή κατανόηση του κειμένου και οι μαθητές/τριες ενδυναμώθηκαν, ώστε να θέσουν υπό αμφισβήτηση τις διατυπώσεις που εμφανίζονταν ως «αυτονόητες» και εν τέλει τις θέσεις που υποστηρίζονταν (critical framing: κριτική πλαισίωση). Τέλος, προχώρησαν στη δική τους παραγωγή λόγου εκφράζοντας τις δικές τους σκέψεις και επιχειρήματα, μετασχηματίζοντας το κείμενο που μελέτησαν (transformed practice: μετασχηματισμένη πρακτική) (Cope & Kalantzis 2000).

Καθώς οι μαθητές/τριες εργάστηκαν σε ομάδες, η μαθησιακή διαδικασία έγινε διεπιδραστική: κάθε μέλος της ομάδας έθετε στη διάθεση των υπολοίπων μελών τις εμπειρίες και τις γνώσεις, τις ιδέες και τις απόψεις του, συμβάλλοντας στο κοινό έργο και ωφελώντας το σύνολο της ομάδας. Η διεπιδραστική προσέγγιση ή παραγωγή κειμένων γενικά καλλιεργεί την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών και τους ευαισθητοποιεί κοινωνικοπολιτικά και πολιτισμικά (Αρχάκης & Τσάκωνα χ.χ.).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδίωξη του σεναρίου ήταν οι μαθητές/τριες:

- να διαμορφώσουν τις δικές τους απόψεις όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, καταρχάς προσφεύγοντας κυρίως στις εμπειρίες τους αλλά και στις γνώσεις τους και στη συνέχεια προχωρώντας στη συνεργατική διαπραγμάτευση του νοήματος του προς μελέτη κειμένου·
- να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και εμπιστοσύνη στη σκέψη τους, δηλαδή να

συνειδητοποιήσουν ότι όχι μόνο «πρέπει» αλλά και είναι σε θέση – παρά το νεαρό της ηλικίας τους – να στέκονται κριτικά ακόμα και απέναντι σε κείμενα δημοσιευμένα σε έγκριτες εφημερίδες·

- να εκτιμήσουν τη σημασία του διαλόγου και της συνεργατικής μελέτης ενός θέματος, να αντιληφθούν στην πράξη ότι όσο περισσότερα μυαλά αναλύουν ένα θέμα, τόσο πιο πολύπλευρο και τεκμηριωμένο είναι το αποτέλεσμα·
- να μάθουν να σέβονται τον συνομιλητή και τις απόψεις του, να συνειδητοποιήσουν ότι την πιο οξυδερκή ματιά και τις καλύτερες ιδέες δεν τις έχουν κατ' ανάγκη οι συμμαθητές/τριες με τις υψηλότερες βαθμολογίες.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Το σενάριο επιδίωξε οι μαθητές/τριες:

- να μελετήσουν ένα πρώτο παράδειγμα κειμένου επιχειρηματολογίας, ώστε να προετοιμαστούν για τη διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του (που θα ακολουθούσε στην επόμενη ενότητα)·
- να αποκτήσουν μια πρώτη ιδέα για τον χωρισμό ενός κειμένου επιχειρηματολογίας σε παραγράφους με βάση το επιχείρημα.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

Επιδιώχθηκε οι μαθητές/τριες να ασκηθούν

- σε κάποιες τεχνικές βοηθητικές στην κατανόηση κειμένων που τους δυσκολεύουν·
- στη διατύπωση και την ανταλλαγή επιχειρημάτων·
- στη συνεργατική παραγωγή λόγου.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές/τριες

- να ασκηθούν στη χρήση του επεξεργαστή κειμένου και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες αέναης βελτίωσης του κειμένου που προσφέρει·

- να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο ως περιβάλλον συνεργατικής γραφής, συνειδητοποιώντας ότι προσφέρει πολύ περισσότερες δυνατότητες από όσες συνήθως χρησιμοποιούν.

Κριτικός γραμματισμός

Επιδιώχθηκε οι μαθητές/τριες

- να καλλιεργήσουν την ικανότητά τους να κρίνουν ένα κείμενο, χωρίς να διστάζουν να αμφισβητήσουν και να αναμετρηθούν με τους ισχυρισμούς ακόμα και έγκριτων συντακτών.
- να συνειδητοποιήσουν ότι διατυπώσεις που εμφανίζονται ως αυτονόητες και ουδέτερες συχνά απλώς αποσιωπούν τα κοινωνικοοικονομικά συμφραζόμενα, συνεπώς δεν είναι ουδέτερες.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο εμπνέεται από τις εξής βασικές παιδαγωγικές-διδακτικές αρχές:

- α) Η σχέση εκπαιδευτικού-μαθητών/τριών είναι μια σχέση ισοτιμίας και συνεργασίας, καθώς οι μαθητές/τριες είναι φορείς γνώσεων και εμπειριών που πρέπει να τυγχάνουν αναγνώρισης (Freire 2014).
- β) Ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν είναι να μεταδίδει έτοιμες γνώσεις αλλά να καθοδηγεί τους/τις μαθητές/τριες στην ανακάλυψη-κατασκευή των νέων γνώσεων, τονώνοντας την αυτενέργεια και την αυτοπεποίθησή τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ο στόχος της «κριτικής γλωσσικής επίγνωσης» (Clark & Ivanič 1999) προσεγγίζεται καλύτερα αν επιδιωχθεί με κείμενα για τη θεματική των οποίων οι μαθητές/τριες έχουν δικές τους προσλαμβάνουσες, συνεπώς η σχολική ζωή γενικά προσφέρεται σε αυτή την κατεύθυνση. Προφανώς οι μαθητές/τριες της Α΄ γυμνασίου έχουν μια πολύχρονη εμπειρία από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, έχουν ήδη πολλά βιώματα

και συναισθήματα για τη σχολική πραγματικότητα, έχουν σχηματίσει άποψη για το τι εστί σχολείο και έχουν ιδέες για πώς θα μπορούσε να γίνει καλύτερο το σχολείο. Στα τέλη Νοεμβρίου, όταν εκκίνησε το συγκεκριμένο σενάριο, οι μαθητές/τριες του συγκεκριμένου τμήματος στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας είχαν επίσης έρθει σε επαφή με αρκετές διαφορετικές διδακτικές μεθόδους και διδακτικά εργαλεία, μεταξύ των οποίων και εργαλεία των ΤΠΕ. Έτσι, είχαν τις προσλαμβάνουσες για να αντιμετωπίσουν το θέμα του κειμένου στο οποίο θα εστίαζε το σενάριο με στόχο την κριτική γλωσσική επίγνωση.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο συνάδει με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011), γιατί βασίστηκε στον εκπαιδευτικό κονστρουκτιβισμό και στη διδακτική της σκαλωσιάς (scaffolding), επιδίωξε να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ μαθητών/τριών και αξιοποίησε το wiki, μια από τις εκπαιδευτικές πλατφόρμες που προτείνονται από το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν ως εργαλεία πρακτικής γραμματισμού: οι ομάδες συνεργάστηκαν διαδικτυακά στο wiki για τη σύνταξη του τελικού κειμένου κριτικής στο άρθρο που μελετήθηκε, έλαβαν ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό στην εκπαιδευτική πλατφόρμα και βελτίωσαν το ψηφιακό κείμενο λαμβάνοντας υπόψη αυτήν την ανατροφοδότηση.

Κείμενα

- Τ. Καφαντάρης, «Οι 10 τεχνολογικές καινοτομίες που θα αλλάξουν την εκπαίδευση», ένθετο *BHMASCIENCE* της εφημερίδας *Το Βήμα*, 12/1/2003.
Το κείμενο περιλαμβάνεται ελαφρά διασκευασμένο στο σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου, στην 4η Ενότητα: Σχολείο μέσα στο χρόνο.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Αφόρμηση: 1 διδακτική ώρα

Στο μάθημα της Νεοελληνικής λογοτεχνίας το τμήμα είχε ασχοληθεί με αυτοβιογραφικό κείμενο του Ν. Καζαντζάκη που περιλαμβάνεται στο σχολικό ανθολόγιο των Νεοελληνικών Κειμένων με τον τίτλο «Νέα παιδαγωγική» και το οποίο παρουσιάζει τη σχολική πραγματικότητα της εποχής του συγγραφέα. Οι μαθητές/τριες παρακινήθηκαν να ανακαλέσουν στη μνήμη τους τις διδακτικές μεθόδους που εφάρμοζαν οι δάσκαλοι του Ν. Καζαντζάκη στο συγκεκριμένο απόσπασμα αλλά και τις μεθόδους που είχαν ακούσει από γονείς και παππούδες ή γιαγιάδες για το σχολείο του παρελθόντος. Ύστερα κλήθηκαν να εντοπίσουν στοιχεία του σχολείου όπως εκείνοι/ες το έχουν γνωρίσει τα οποία διαφέρουν από το σχολείο των προηγούμενων γενιών. Μεταξύ άλλων εντόπισαν και την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Σε αυτό το σημείο η εκπαιδευτικός μοίρασε το [φύλλο εργασίας 1](#), που τους ανέθετε την εξής αποστολή: αξιοποιώντας κάποιες λέξεις και φράσεις έπρεπε να προετοιμάσουν ένα άρθρο εφημερίδας με συγκεκριμένο τίτλο, χρησιμοποιώντας όσες περισσότερες λέξεις ή φράσεις μπορούσαν. Τους εξήγησε ότι έπρεπε να αξιοποιήσουν τον εναπομείναντα χρόνο συζητώντας ανά δυάδες και να συνεχίσουν την προετοιμασία σε ατομική βάση στο σπίτι, ώστε στο επόμενο μάθημα που θα συνεργάζονταν σε τετραμελείς ομάδες, να ανταλλάξουν ιδέες για το τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει ένα άρθρο με αυτόν τον τίτλο. Η εκπαιδευτικός εξήγησε ότι έχει πραγματικά δημοσιευτεί στην εφημερίδα *Βήμα* άρθρο με τον ίδιο τίτλο, το οποίο περιλαμβάνει τις λέξεις και τις φράσεις που τους δόθηκαν. Οι ομάδες λοιπόν θα συνέκριναν τελικά το περιεχόμενο που μάντεψαν με το περιεχόμενο που πραγματικά έχει το δημοσιευμένο άρθρο.

Συνεργασία για τη σύνταξη άρθρου με τον συγκεκριμένο τίτλο (2 ώρες)

Οι μαθητές/τριες προσήλθαν στην ομάδα τους με το κείμενο που είχαν προετοιμάσει. Να σημειωθεί ότι, καθώς η αποστολή τους προέβλεπε τη χρησιμοποίηση λέξεων και

φράσεων που περιλαμβάνονταν στο άρθρο που θα μελετούσαν, οι μαθητές/τριες αναγκάστηκαν να διευκρινίσουν τους άγνωστους όρους, ανατρέχοντας είτε σε λεξικό είτε σε κάποιον ενήλικα. Με αυτόν τον τρόπο έμαθαν τη σημασία λέξεων που ίσως να τους δυσκόλευαν στην κατανόηση, όταν θα έρχονταν σε επαφή με το δημοσιευμένο άρθρο. Μετά την τακτοποίηση των μαθητών/τριών στα ενωμένα ανά δύο θρανία, διαβάστηκαν εντός της ομάδας τα κείμενα που είχαν ήδη προετοιμαστεί από τα μέλη της, ώστε να εντοπιστούν όλες οι ιδέες και τα επιχειρήματα που πιθανά θα διατύπωνε ένα άρθρο με τον ίδιο τίτλο.

Ανάγνωση του δημοσιευμένου άρθρου και προσπάθεια αποκωδικοποίησης (2 ώρες)

Η εκπαιδευτικός μοίρασε το [φύλλο εργασίας 2](#), διάβασε το άρθρο και ζήτησε την πρώτη εντύπωση των μαθητών/τριών καθώς και μια πρώτη σύγκριση με το περιεχόμενο που είχαν προβλέψει. Στη συνέχεια οι μαθητές/τριες κλήθηκαν να προχωρήσουν σε σιωπηρή ανάγνωση, εντοπίζοντας ο καθένας/η καθεμία τα σημεία που τους δυσκόλευαν στην κατανόηση στα οποία θα έπρεπε να επανέλθουν. Αν και μετά τη δεύτερη ανάγνωση των δυσνόητων σημείων αυτά παρέμεναν ασαφή, οι οδηγίες του φύλλου εργασίας ήταν να απευθυνθούν στον/στη διπλανό/ή ή στην εκπαιδευτικό. Μετά την αποσαφήνιση όλων των αποριών, οι μαθητές/τριες εργάστηκαν σε δυάδες για να συμπληρώσουν τα σχεδιαγράμματα που αποτύπωναν συνοπτικά το περιεχόμενο κάθε παραγράφου. Επειδή ο χρόνος δεν έφτασε για να ολοκληρώσουν τη δουλειά τους, τους ανατέθηκε να συνεχίσουν ατομικά στο σπίτι.

Αποκωδικοποίηση, αναστοχασμός, διερεύνηση κειμενικού τύπου και αναδιατύπωση επιχειρημάτων (2 ώρες)

Δόθηκε λίγος χρόνος στις ομάδες να συζητήσουν τα συμπληρωμένα σχεδιαγράμματα. Ύστερα, ομάδες που προσφέρθηκαν εθελοντικά ανέλαβαν καθεμία την παρουσίαση στην ολομέλεια ενός σχεδιαγράμματος.

Σε αυτό το σημείο οι μαθητές/τριες παρακινήθηκαν να προχωρήσουν σε ένα αναστοχασμό (μεταγνωστική διεργασία). Η εκπαιδευτικός ρώτησε αν οι οδηγίες του φύλλου εργασίας βοήθησαν στην κατανόηση του κειμένου. Μετά τη θετική απάντηση που έδωσαν οι μαθητές/τριες ρώτησε αν έμαθαν κάτι από αυτή τη διαδικασία που μπορεί να τους φανεί χρήσιμο και σε άλλη περίπτωση. Κάποια μαθήτρια απάντησε ότι αυτές οι οδηγίες μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε κείμενο που παρουσιάζει δυσκολία στην κατανόηση και μια άλλη πως ειδικά η τεχνική των σχεδιαγραμμάτων μπορεί να βοηθήσει στην απλοποίηση κειμένων που φαίνονται πολύπλοκα. Συμφώνησαν και άλλοι μαθητές.

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός ρώτησε αν οι μαθητές/τριες θεωρούν ότι το συγκεκριμένο κείμενο είναι αφηγηματικό ή περιγραφικό. Μετά από κάποιο δισταγμό, τελικά απάντησαν ότι δεν είναι ούτε το ένα ούτε το άλλο. Τότε τους ζητήθηκε να σκεφτούν ποιος είναι ο στόχος του κειμένου και να προσπαθήσουν να μαντέψουν πώς ορίζεται ένα τέτοιο κείμενο. Αξιοποιώντας τη μαιευτική, η εκπαιδευτικός καθοδήγησε το τμήμα να αποφανθεί ότι το κείμενο θέλει να προβάλει κάποιες απόψεις, να παρουσιάσει κάποια επιχειρήματα. Τότε τους αποκάλυψε ότι τέτοια κείμενα ορίζονται ως κείμενα επιχειρηματολογίας. Στη συνέχεια το τμήμα κλήθηκε να αναζητήσει ποια άλλα κείμενα εκτός από τα άρθρα στο τύπο ανήκουν στα κείμενα επιχειρηματολογίας. Οι μαθητές/τριες ανέφεραν τους λόγους που εκφωνούν οι πολιτικοί και οι δικηγόροι, τα βιβλία που διαπραγματεύονται θέματα κοινωνικά, οικονομικά κτλ., τα φυλλάδια οικολογικών ή άλλων οργανώσεων, τις διαφημίσεις. Ύστερα η εκπαιδευτικός ρώτησε αν μπορούν να εντοπίσουν με ποιο κριτήριο χωρίζεται σε παραγράφους ένα κείμενο επιχειρηματολογίας και μάλλον εύκολα δόθηκε η απάντηση «όταν αλλάζει ο συγγραφέας θέμα ή επιχείρημα».

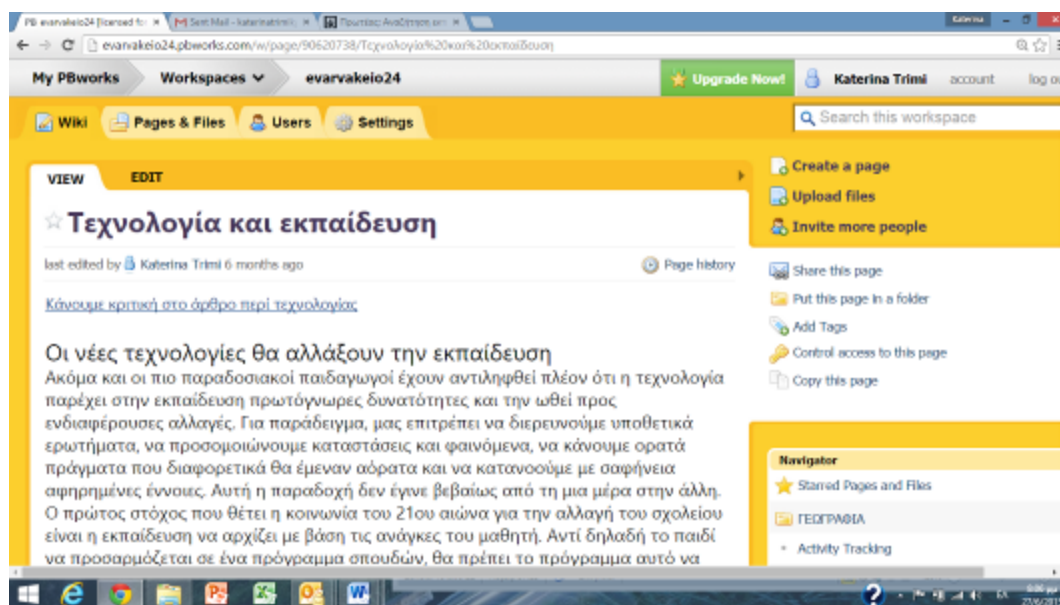
Τέλος, μοιράστηκε στους/στις μαθητές/τριες το [φύλλο εργασίας 3](#) και κλήθηκαν να συνεργαστούν για τη συμπλήρωσή του οι δυάδες των θρανίων. Η εκπαιδευτικός μετακινούταν από θρανίο σε θρανίο παρακολουθώντας την πορεία της δουλειάς, απαντώντας σε ερωτήσεις, διευκολύνοντας τη συνεργασία, παρεμβαίνοντας όποτε

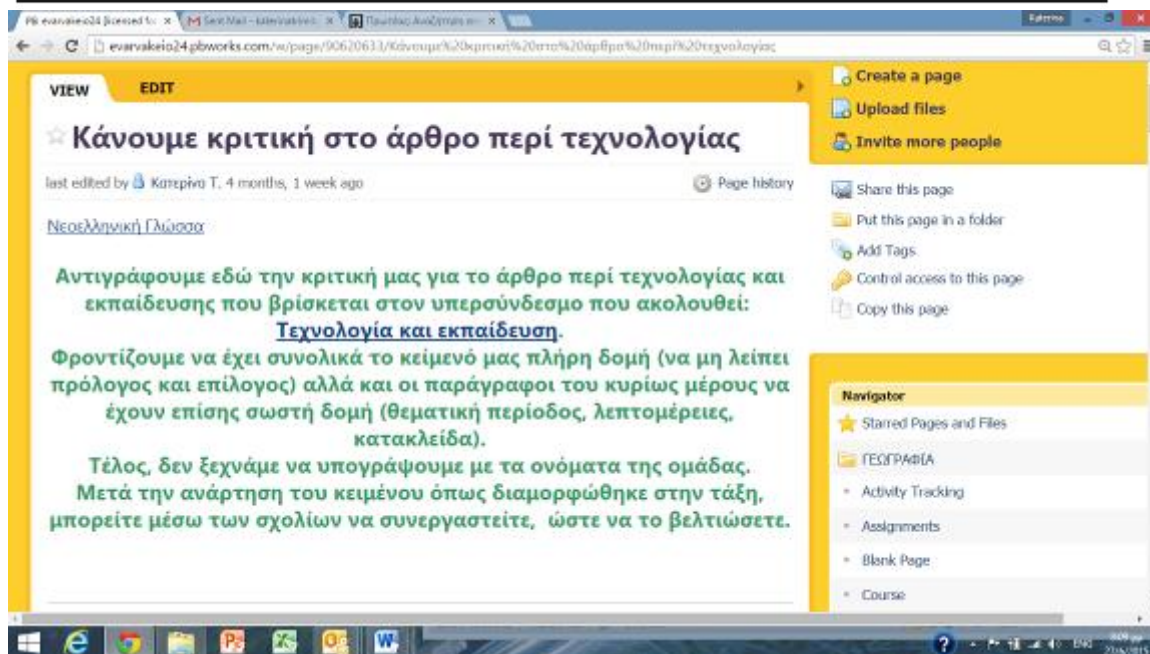
διαπίστωνε ότι χρειαζόταν. Επειδή δεν πρόλαβαν να ολοκληρώσουν την εργασία τους πριν το τέλος του δώρου, τους ανατέθηκε να συνεχίσουν ατομικά στο σπίτι.

Αναδιатύπωση των επιχειρημάτων και άσκηση κριτικής (2 ώρες)

Δόθηκε λίγος χρόνος για να παρουσιαστούν οι απαντήσεις στο φύλλο εργασίας 3. Στη συνέχεια οι ομάδες εργάστηκαν για την αποστολή του [φύλλου εργασίας 4](#). Εξέτασαν με προσοχή έναν έναν τους ισχυρισμούς του αρθρογράφου και κατέγραψαν τις σκέψεις τους, τις οποίες αφού έθεσαν σε μια σειρά συνέταξαν ένα κείμενο που ασκούσε κριτική ή διαφωνούσε με κάποια σημεία του άρθρου ή προσέθετε κάποια νέα προβληματική. Ένα από τα μέλη κάθε ομάδας ανέλαβε να πληκτρολογήσει και να αναρτήσει το κείμενο στη σελίδα που είχε γι' αυτόν τον σκοπό δημιουργηθεί στο wiki από την εκπαιδευτικό.

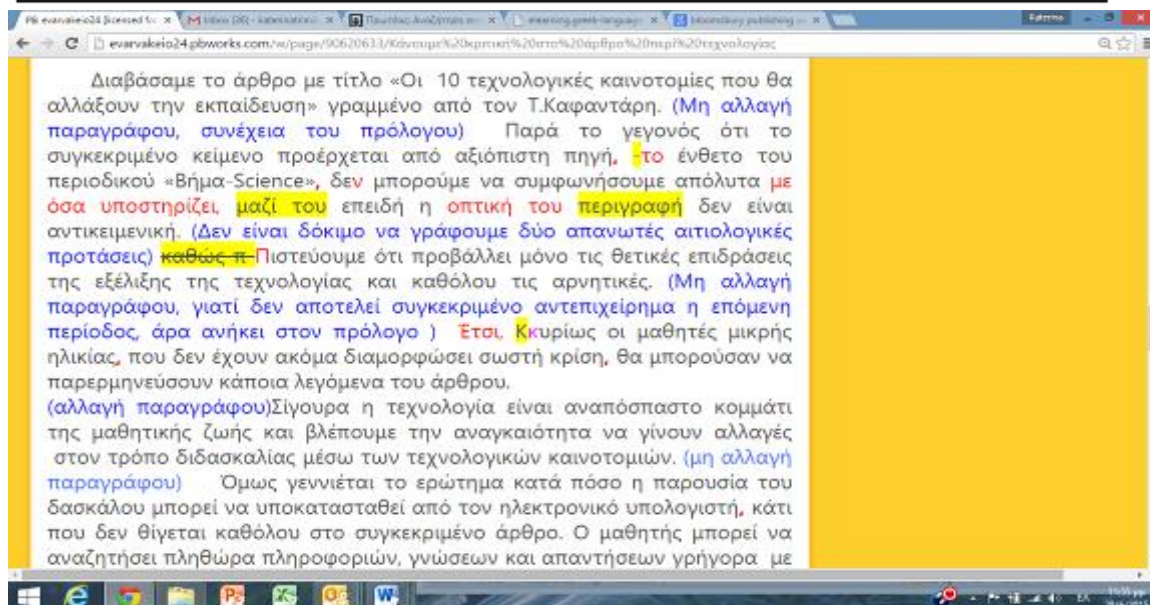

Στιγμιότυπο της σελίδας του wiki όπου αναρτήθηκε το κρινόμενο άρθρο του Βήματος

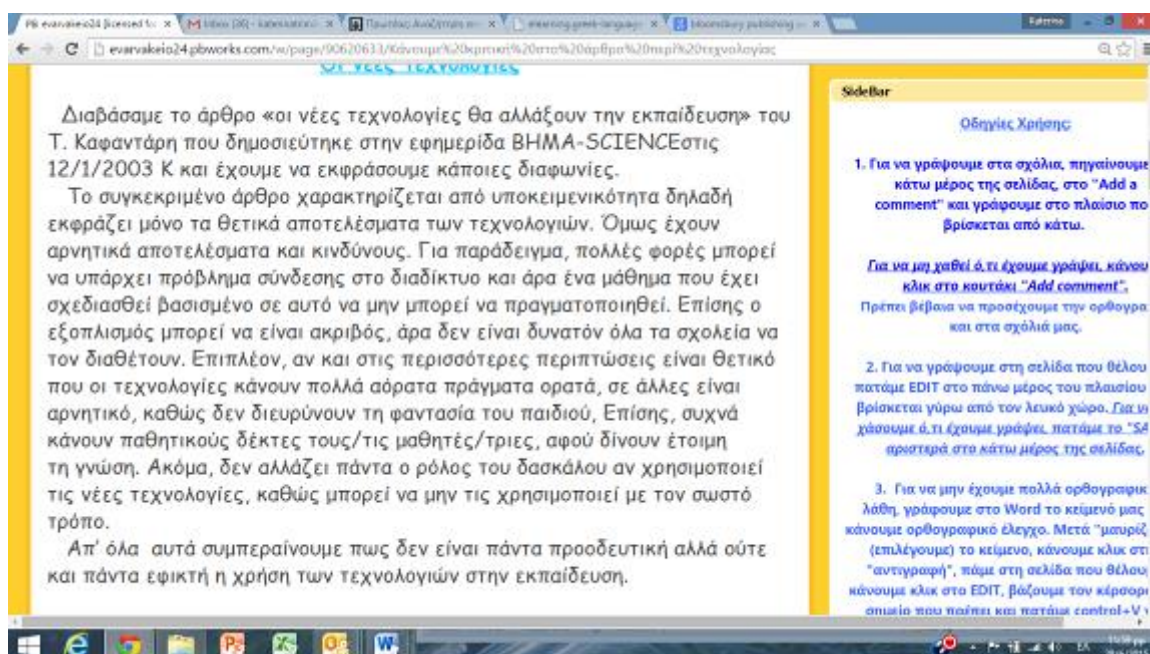
Στιγμιότυπο με τις οδηγίες για την ανάρτηση του κειμένου που συντάζαν οι ομάδες

Στη συνέχεια η εκπαιδευτικός έδωσε ανατροφοδότηση με τον εξής κώδικα: Σε κίτρινο φόντο τοποθετούσε ό,τι πρότεινε να αφαιρεθεί από το κείμενο και με κόκκινη γραμματοσειρά έγραφε ό,τι πρότεινε να προστεθεί, ενώ με γαλάζια γραμματοσειρά εντός παρένθεσης έγραφε εξηγήσεις των προτάσεών της ή κάποιο σχόλιο ή κάποια οδηγία κτλ. Τα μέλη της ομάδας θα έπρεπε να μελετήσουν την ανατροφοδότηση αυτή και να προχωρήσουν στη βελτίωση του κειμένου.

Στιγμιότυπο από την ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικού

Να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση της εργασίας των ομάδων βασίστηκε στα κριτήρια που παρουσιάζονται στον [σχετικό πίνακα](#).

Στιγμιότυπο από κείμενο βελτιωμένο μετά την ανατροφοδότηση

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1: Σχολείο και ΤΠΕ

Η αποστολή σας είναι να συνθέσετε και να φέρετε στο επόμενο μάθημα ένα κείμενο που θα φέρει τον τίτλο και θα περιέχει τις φράσεις/λέξεις που σας δίνονται:

Τίτλος: Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση

Φράσεις-λέξεις: Νέες τεχνολογίες, πρωτόγνωρες δυνατότητες, προσομοιώνουμε (=κάνουμε παρόμοια, μιμούμαστε) καταστάσεις και φαινόμενα, πρόγραμμα σπουδών, πολύτιμος αρωγός (=βοηθός), κοινά μορφωτικά ενδιαφέροντα, τηλεεκπαίδευση, καταλύτης (=κυριολεκτικά η χημική ουσία που επηρεάζει την εξέλιξη μιας χημικής αντίδρασης και μεταφορικά καθετί που συμβάλλει στην εξέλιξη μιας κατάστασης), αυτοδιδασκαλία, αυθεντία (=ο άριστος και αναμφισβήτητος γνώστης των πραγμάτων).

Φύλλο εργασίας 2: Σχολείο και ΤΠΕ

Η αποστολή μας

Θα διαπιστώσουμε κατά πόσο «μαντέψαμε» το περιεχόμενο του κειμένου που είχε τον τίτλο Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση από τις λέξεις που μας δόθηκαν.

Η διαδικασία

1. Μετά την ανάγνωση του κειμένου από την εκπαιδευτικό καθένας/καθεμία διαβάζει σιωπηλά το κείμενο.
2. Σημειώνει με \surd τα σημεία που έχει καταλάβει ενώ με ; τα σημεία που τον/τη δυσκολεύουν.
3. Ξαναδιαβάζει τα σημεία με το ; και προσπαθεί από τις προηγούμενες ή τις επόμενες προτάσεις, από το γενικότερο νόημα του κειμένου ή από τον τίτλο να προσεγγίσει το νόημά τους.
4. Αν επιμένουν οι δυσκολίες, απευθύνει ερώτημα στην εκπαιδευτικό ή στον/στη διπλανό/ή του/της.
5. Όταν νιώσει ότι δεν υπάρχουν πια αδιευκρίνιστα σημεία στο κείμενο, σε συνεργασία με τον/τη διπλανό/ή συμπληρώνει τα σχεδιάγραμμα που ακολουθούν, για να καταγράψει συνοπτικά το περιεχόμενο του κειμένου. (Κάθε σχεδιάγραμμα αντιστοιχεί στις παραγράφους που αναγράφονται πάνω αριστερά από το σχεδιάγραμμα.)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση

Ακόμα και οι πιο παραδοσιακοί παιδαγωγοί έχουν αντιληφθεί πλέον ότι η τεχνολογία παρέχει στην εκπαίδευση πρωτόγνωρες δυνατότητες και την ωθεί προς

ενδιαφέρουσες αλλαγές. Για παράδειγμα, μας επιτρέπει να διερευνούμε υποθετικά ερωτήματα, να προσομοιώνουμε καταστάσεις και φαινόμενα, να κάνουμε ορατά πράγματα που διαφορετικά θα έμεναν αόρατα και να κατανοούμε με σαφήνεια αφηρημένες έννοιες. Αυτή η παραδοχή δεν έγινε βεβαίως από τη μια μέρα στην άλλη.

Ο πρώτος στόχος που θέτει η κοινωνία του 21ου αιώνα για την αλλαγή του σχολείου είναι η εκπαίδευση να αρχίζει με βάση τις ανάγκες του μαθητή. Αντί δηλαδή το παιδί να προσαρμόζεται σε ένα πρόγραμμα σπουδών, θα πρέπει το πρόγραμμα αυτό να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του παιδιού. Οι πολυπληθείς τάξεις παιδιών με το ενιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα και σύστημα βαθμολόγησης κρίνονται πλέον ανεπαρκείς και ζητούνται αλλαγές που θα επιτρέψουν την κάλυψη των αναγκών κάθε παιδιού, τώρα και στο μέλλον.

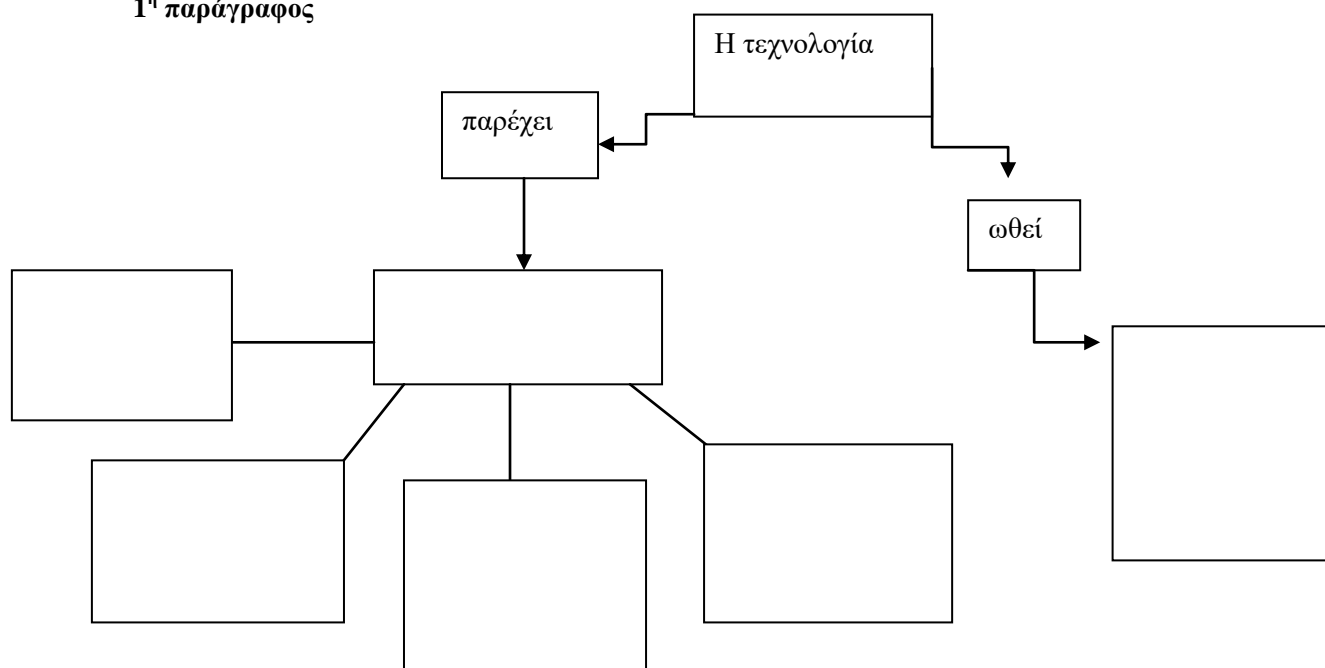
Ο αμέσως επόμενος στόχος της αλλαγής είναι να αλλάξει το περιβάλλον μάθησης. Και εδώ εμφανίζεται πλέον ως πολύτιμος αρωγός η νέα τεχνολογία με τις δυνατότητες που παρέχει. Η τάξη του αυριανού σχολείου δε θα περικλείεται πλέον από τους γνωστούς τέσσερις τοίχους, αλλά θα «μεταφέρεται» όπου το παιδί μπορεί να μάθει: κάθε τάξη θα είναι συνδεδεμένη μέσω του διαδικτύου με έναν απέραντο ιστό μάθησης, όπου το παιδί θα μπορεί να στραφεί για να αναζητήσει γνώσεις, παραδείγματα, απαντήσεις και λύσεις στα θέματα που του ανατέθηκαν, να συζητά με συμμαθητές που έχουν το ίδιο θέμα, να συμμετέχει σε ομάδες εργασίας και παρέες με κοινά μορφωτικά ενδιαφέροντα. Η τηλεεκπαίδευση και τα CD πολυμέσων θα είναι τα βασικά εργαλεία αυτής της τάξης.

Παράλληλα, όμως, θα πρέπει να αλλάξει και ο ρόλος του δασκάλου. Από τον ως τώρα ρόλο του μεταδότη γνώσης, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να περάσει σε εκείνον του καταλύτη της αυτοδιδασκαλίας των μαθητών. Με άλλα λόγια, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία για να εντοπίζει τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή ώστε να του βρίσκει τα κατάλληλα μονοπάτια αναζήτησης της γνώσης, ο εκπαιδευτικός θα

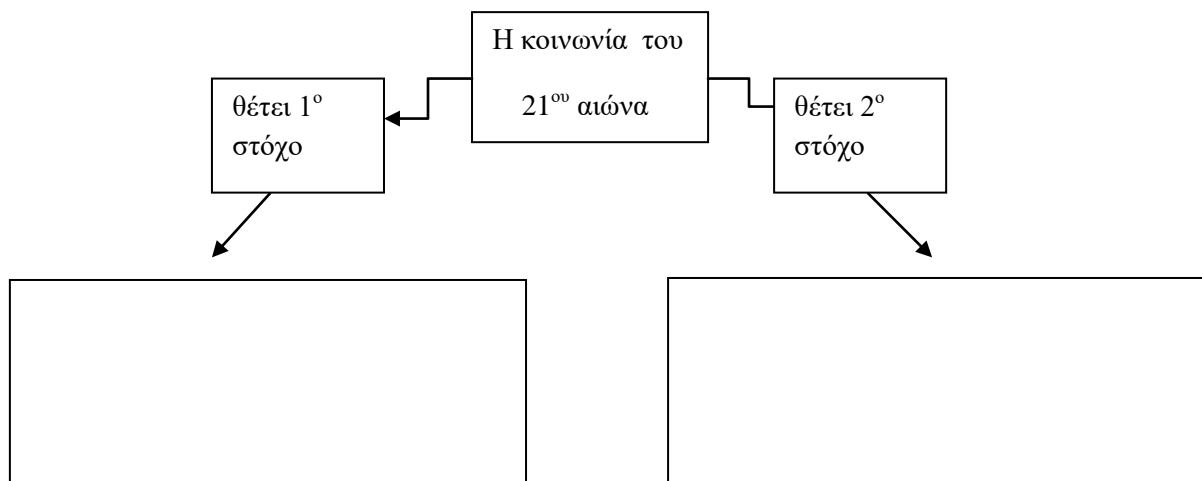
επιστρέφει στον αυθεντικό –και ξεχασμένο– ρόλο του σωκρατικού δασκάλου. Θα πάψει πλέον να βλέπει τους μαθητές του ως παθητικούς αποδέκτες της διδασκαλίας του και θα τους παρέχει ευρύτερα χρονικά περιθώρια να κρίνουν, να σκέφτονται, να εφαρμόζουν, να συνθέτουν και να οραματίζονται. Ο δάσκαλος θα είναι το επίκεντρο της αναζήτησης της γνώσης, αλλά ποτέ πια η αυθεντία. Ο Σωκράτης, δύομιση χιλιάδες χρόνια μετά, φαίνεται ότι είχε –και σε αυτό– δίκιο.

Τ. Καφαντάρης, «Οι 10 τεχνολογικές καινοτομίες που θα αλλάξουν την εκπαίδευση», ένθετο «BHMASCIENCE», εφημ. *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 12/1/2003 (Διασκευή)

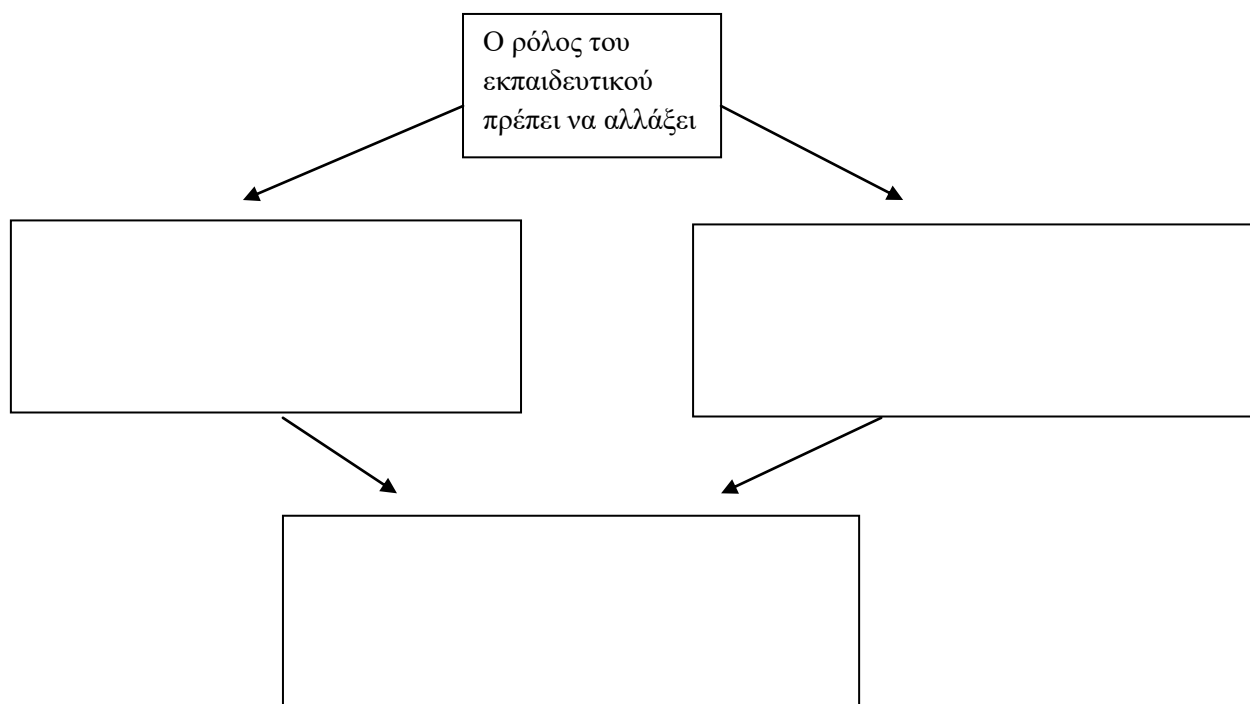
1^η παράγραφος

2^η και 3^η παράγραφος

4^η παράγραφος

Φύλλο εργασίας 3: Σχολείο και ΤΠΕ

Η αποστολή σας είναι να αξιοποιήσετε το κείμενο «Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση» για να υποστηρίξετε τις παρακάτω θέσεις-ισχυρισμούς; Χρησιμοποιήστε ως λεπτομέρειες στοιχεία του κειμένου για να στηρίξετε καθεμιά από τις παρακάτω θεματικές προτάσεις σε μια σύντομη παράγραφο.

1^η θέση: Η χρήση των νέων τεχνολογιών δίνει πολλές δυνατότητες σε εκπαιδευτικούς και μαθητές. -----

2^η θέση: Με τις νέες τεχνολογίες καλείται ο μαθητής να αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας. -----

3^η θέση: Με τις νέες τεχνολογίες μπορεί ο εκπαιδευτικός να αναπτύξει έναν πολύ πιο δυναμικό ρόλο. -----

Φύλλο εργασίας 4: Σχολείο και ΤΠΕ

Η αποστολή σας είναι να εντοπίσετε τους ισχυρισμούς του κειμένου τους οποίους βρίσκετε εν μέρει μόνο σωστούς ή εντελώς λανθασμένους. Για παράδειγμα, μερικά ζητήματα για τα οποία μπορείτε να αναρωτηθείτε είναι τα εξής:

1. Η εμπειρία σας στο δημοτικό και στην Α΄ Γυμνασίου μέχρι σήμερα επιβεβαιώνει την πρώτη περίοδο του κειμένου; Η διαπίστωση αυτή ισχύει για όλους/ες τις εκπαιδευτικούς που έχετε γνωρίσει;
2. Ποια είναι η κοινωνία του 21^{ου} αιώνα; Είναι ομοίμορφη παντού στη χώρα μας ή στον κόσμο; Ισχύουν παντού τα ίδια οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα και οι ίδιες συνθήκες; Οι διαφορές αυτές έχουν κάποια επίπτωση στην αξιοποίηση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση;
3. Είναι σε κάθε περίπτωση θετική η χρήση της τεχνολογίας στη διαδικασία της μάθησης; Αν όχι, πότε μπορεί να συμβεί αυτό;
4. Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που αναφέρονται στο κείμενο μπορούν να επιτευχθούν μόνο με τη χρήση τεχνολογίας; Μπορούν να επιτευχθούν χωρίς τη χρήση τεχνολογίας;

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Αν υπήρχε η δυνατότητα να εργαστεί το τμήμα στο εργαστήριο πληροφορικής, θα μπορούσαν όλα τα κείμενα που παρήγαγαν οι μαθητές/τριες σε ομάδες να τα είχαν συντάξει με επεξεργαστή κειμένου. Σε αυτή την περίπτωση η δυνατότητα για εύκολη και ευανάγνωστη αλλαγή/διόρθωση του ψηφιακού κειμένου θα βοηθούσε το έργο τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Αδύναμο σημείο του σεναρίου ήταν το γεγονός ότι αφιερώθηκαν πολλές ώρες σε ένα και μοναδικό κείμενο, με κίνδυνο να χαθεί το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών. Εκ των υστέρων κρίνεται ότι το φύλλο εργασίας 3 θα μπορούσε να είχε παραλειφθεί.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχάκης, Α. & Β. Τσάκωνα. χ.χ. «Διαβάζοντας ειδησεογραφικά κείμενα στη Γ2», άρθρο του υποστηρικτικού υλικού, ιστότοπος *Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας*, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. http://elearning.greek-language.gr/pluginfile.php/1611/mod_resource/content/3/eidiseografika.arthra.sti.G2.pdf [10.06.2015]

Clark, R. & R. Ivanič. 1999. «Editorial. Raising critical awareness of language: A curriculum aim for the new millennium.» *Language Awareness* τόμος 8, σ. 63-70.

Cope, B. & M. Kalantzis (επιμ.). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London/New York: Routledge.

Freire, P. [1968] 2014. *Pedagogy of the oppressed*. New York: Bloomsbury Publishing USA.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο. ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [22/1/2014].*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΜΑΘΗΤΩΝ:

Κριτήρια όσον αφορά την ομαδική παραγωγή λόγου				
	Άριστα	Πολύ καλά	Καλά	Στοιχειωδώς
Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα στο μοίρασμα των εργασιών και των ρόλων.				
Τα μέλη συμπεριφέρονται κόσμια, σέβονται την ομάδα, επικοινωνούν αποτελεσματικά μεταξύ τους, διευκολύνουν τη συνεργασία και προάγουν τον διάλογο.				
Τα μέλη αναζητούν όσο το δυνατόν περισσότερες ιδέες και σημεία προς ανάπτυξη στο κείμενό τους. Ενδιαφέρονται για την εργασία και επιδιώκουν το καλύτερο αποτέλεσμα.				
Τα μέλη τηρούν το χρονοδιάγραμμα και οργανώνουν τα στάδια της				

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

εργασίας.				
Τα μέλη μετά την ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό συνεργάζονται διαδικτυακά και καταβάλλουν προσπάθεια για να βελτιώσουν συνεργατικά το κείμενο.				